

15 GODINA VOLONTIRANJA U OBRENOVCU

Uvod

Pregled „15 godina volontiranja u Obrenovcu“ prati razvoj Volonterskog servisa od njegovog pokretanja 5. decembra 2009. godine do danas. Zasniva se na dostupnoj dokumentaciji, programima, prijavama, ugovorima, izveštajima i drugim materijalima nastalim tokom rada servisa, sa ciljem da na jednom mestu prikaže kako je ovaj model nastajao, kako se razvijao i kroz koje je oblike delovao u lokalnoj zajednici.

U Obrenovcu se volontiranje nije razvijalo samo kao niz pojedinačnih akcija, već kao organizovan sistem koji povezuje volontere sa institucijama i organizacijama kojima su volonteri potrebni, pruža informacije o mogućnostima za angažovanje i obezbeđuje pripremu, podršku, evidenciju, praćenje i evaluaciju volonterskog rada. U tom smislu, Volonterski servis nije bio samo program, već struktura za upravljanje volontiranjem u zajednici.

Tokom vremena, ovaj sistem se razvijao kroz tri osnovna pravca: Lokalni volonterski servis, Internacionalni volonterski servis i Evropski volonterski servis. Kroz ta tri pravca Obrenovac je istovremeno razvijao lokalne programe podrške i angažovanja, međunarodne volonterske kampove i evropske programe mobilnosti mladih. Upravo ta širina čini osnovu ovog pregleda: priču o servisu koji je istovremeno bio lokalni oslonac zajednice i veza Obrenovca sa međunarodnim programima volontiranja.

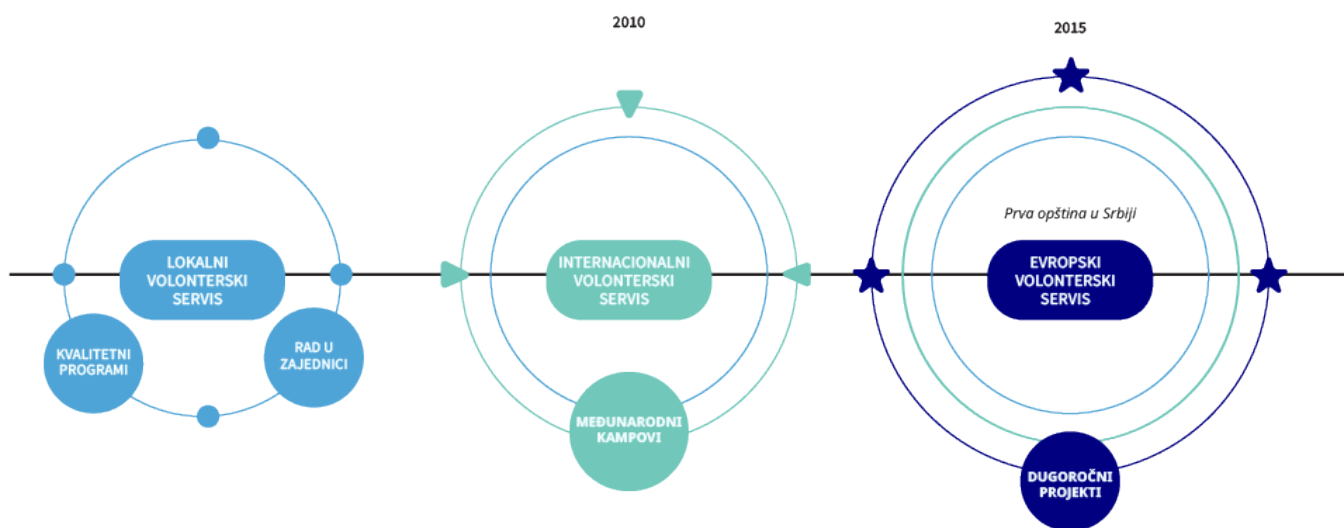
Kako je sve počelo

Volonterski servis u Obrenovcu pokrenut je 5. decembra 2009. godine, iz potrebe da se volontiranje u lokalnoj zajednici ne zadrži na pojedinačnim akcijama, već da dobije organizovan oblik. Od početka je postavljen kao struktura koja povezuje volontere sa institucijama i organizacijama kojima su volonteri potrebni, pruža informacije o mogućnostima za angažovanje i obezbeđuje pripremu, evidenciju, podršku i praćenje volonterskog rada.

Njegovo uspostavljanje oslanjalo se na saradnju lokalnih aktera okupljenih oko Kancelarije za mlade i na partnerstvo sa Mladim istraživačima Srbije, koji su u ovaj proces uneli iskustvo razvoja volonterskih programa i međunarodnih kampova. Tako je od samog početka postavljen model koji povezuje lokalnu zajednicu, javne ustanove, udruženja i mlade volontere.

U ranoj fazi rada jasno su formirana tri osnovna pravca servisa. Prvi je bio Lokalni volonterski servis (LVS), usmeren na razvoj kvalitetnih lokalnih volonterskih programa i organizovan rad sa volonterima u zajednici. Drugi je bio Internacionalni volonterski servis (IVS), kroz koji je Kancelarija za mlade od 2010. godine postala kontakt tačka za međunarodne volonterske kampove. Treći pravac bio je Evropski volonterski servis (EVS), koji je otvorio prostor za dugoročne međunarodne projekte i mobilnost mladih. Kancelarija za mlade Obrenovac je 2011. godine dobila akreditaciju za Evropski volonterski servis u okviru programa „Mladi u akciji“ Evropske unije kao prva opština u Srbiji, čime je mladima iz Obrenovca otvorena mogućnost da kao volonteri učestvuju u međunarodnim programima u trajanju do 12 meseci.

Upravo ta trodelna osnova odredila je dalji razvoj Volonterskog servisa u Obrenovcu: istovremeno je građen lokalni sistem podrške zajednici, razvijana veza sa međunarodnim kampovima i otvaran prostor za uključivanje mladih u evropske programe volontiranja.

Razvoj sistema

Razvoj Volonterskog servisa u Obrenovcu ogleda se u uspostavljanju osnovnih procedura za prijavu, evidenciju, raspoređivanje i praćenje volontera. Korišćeni su prijavni formulari za volontere i upitnici za organizacije, kroz koje su prikupljani podaci o motivaciji, interesovanjima, raspoloživom vremenu, prethodnom iskustvu, vrstama programa i potrebama za podrškom. Servis je vodio evidenciju angažovanih volontera i prateće administracije, što je omogućavalo planiranje angažovanja po programima i partnerskim organizacijama.

U lokalnim programima servis je povezivao volontere sa ustanovama i organizacijama u skladu sa prirodom programa i potrebama korisnika. U okviru socijalnog servisa angažovanje je organizovano kroz individualnu podršku, uključivanje u rad Dnevnog boravka za decu i omladinu ometenu u razvoju u Obrenovcu i organizovanje događaja, uz saradnju sa stručnim timovima i u okviru postojećih planova rada ustanova. Takav model podrazumevao je da volontiranje bude deo šireg sistema podrške, a ne izdvojena aktivnost van redovnih programa. Sastavni deo sistema bili su koordinacija, mentorstvo i evaluacija. Koordinatorima su bili zaduženi za prijem i raspored volontera, komunikaciju sa partnerima, organizaciju aktivnosti, praćenje angažovanja i rešavanje operativnih pitanja. U kampovima i većim akcijama ovaj model bio je dodatno razrađen kroz satnice, podelu timova, logističku pripremu, uputstva za lidere i završne evaluacije.

Na taj način Volonterski servis u Obrenovcu razvijen je kao organizovan sistem koji je mogao da obuhvati rad sa korisnicima, akcije u zajednici, kampove i druge oblike volonterskog angažovanja, uz jasnije procedure i pregled rada.

Kako servis funkcioniše

Akreditacija

Operativni model Volonterskog servisa u Obrenovcu zasnivao se na nekoliko povezanih elemenata: informisanju, prijavi, evidenciji, povezivanju volontera sa odgovarajućim programima i organizacijama, koordinaciji angažovanja i praćenju realizacije. U radu servisa korišćeni su prijavni formulari za volontere, evidencije angažovanja i upitnici za organizacije, što je omogućavalo da se volontiranje planira u skladu sa interesovanjima volontera, kapacitetima programa i konkretnim potrebama u zajednici.

U okviru **lokalnog volonterskog servisa** angažovanje nije bilo vezano za jedan tip aktivnosti, već za različite oblike podrške u zajednici. To je obuhvatalo kontinuirane programe, kao što su individualna podrška i uključivanje u rad Dnevnog boravka za decu i omladinu ometenu u razvoju, ali i ad hoc i planske akcije uređenja i čišćenja prostora, pomoć u realizaciji radionica, festivala, turnira i drugih događaja, kao i aktivnosti koje su se razvijale kroz omladinske inicijative i programe podrške mladima. U vanrednim okolnostima isti model je korišćen i za humanitarnu i logističku podršku građanima, što pokazuje da je lokalni volonterski servis funkcionisao i kao mehanizam brze mobilizacije zajednice.

U okviru **međunarodnih volonterskih kampova** operativni model bio je zasnovan na otvorenom pozivu, izboru učesnika, pripremi dolaska, raspodeli po grupama, radu na unapred određenim lokacijama i svakodnevnoj koordinaciji na terenu. Kampovi su imali precizno definisanu satnicu, logistiku smeštaja, ishrane, alata i prevoza, kao i jasno podeljene uloge između koordinatora, lidera grupa i volontera. Na taj način kampovi su funkcionisali kao organizovan oblik kratkoročnog, intenzivnog i vidljivog angažovanja u zajednici.

U programu **Evropskog volonterskog servisa**, a kasnije i u Erasmus+ volontiranju, model rada obuhvatao je informisanje mladih o mogućnostima za odlazak, prijavu i selekciju kandidata, pripremu za put, administrativnu podršku, komunikaciju sa partnerskom organizacijom, praćenje tokom trajanja projekta i podršku po povratku. Standardni elementi tog procesa bili su otvoreni pozivi, intervjui, activity agreements, mandate obrasci, priprema za odlazak, osiguranje, mentorska podrška i završna evaluacija.

Zajednički imenitelj svih ovih oblika rada bio je koordinisan angažman. Volonterski servis nije funkcionisao samo kao mesto okupljanja zainteresovanih volontera, već kao organizacioni okvir koji je povezivao volontere, institucije, organizacije, korisnike i programe, uz definisane procedure i osnovne standarde rada.

Ljudi koji su nosili servis

Volonterski servis u Obrenovcu tokom godina okupljao je učenike, studente, mlade stručnjake, aktiviste i saradnike različitih programa. U njegov rad bili su uključeni ljudi koji su učestvovali u lokalnim akcijama, radu sa korisnicima, međunarodnim kampovima i evropskim programima volontiranja i mobilnosti mladih. Zajedničko im je bilo to što su svoje vreme, znanje i energiju ulagali u konkretne aktivnosti u zajednici.

Ljudi koji su nosili servis nisu bili samo volonteri na terenu. Važnu ulogu imali su i koordinatori, mentori, saradnici Kancelarije za mlade i partneri iz ustanova i organizacija, koji su obezbeđivali pripremu aktivnosti, podršku volonterima, komunikaciju sa partnerima i kontinuitet rada. Zahvaljujući toj povezanosti, servis je mogao da funkcioniše istovremeno kao lokalni program podrške, organizator kampova i okvir za međunarodne projekte.

Vrednost servisa bila je i u tome što je povezivao ljude različitih iskustava i interesovanja oko zajedničkog cilja. Kroz volontiranje su se u istom prostoru susretali pomoć zajednici, sticanje iskustva, učenje i dugoročniji javni angažman. Upravo ta mreža ljudi, od povremenih učesnika do onih koji su godinama nosili programe, činila je stvarnu osnovu Volonterskog servisa u Obrenovcu.

Najvažnije akcije i momenti

Razvoj Volonterskog servisa u Obrenovcu može se pratiti kroz nekoliko važnih programskih linija i događaja koji su obeležili njegov rad. Među prvim i najznačajnijim oblicima angažovanja bio je rad u okviru lokalnog socijalnog servisa, kroz saradnju sa ustanovama i organizacijama koje rade sa osetljivim grupama, posebno sa Dnevnim boravkom za decu i omladinu ometenu u razvoju. Kroz taj segment volontiranja je dobilo kontinuitet i jasnu društvenu funkciju, jer je bilo vezano za svakodnevnu podršku korisnicima i aktivnosti njihove socijalne integracije.

Drugu važnu liniju činili su međunarodni volonterski kampovi, koji su postali jedno od najprepoznatljivijih obeležja servisa. Kroz njih se Obrenovac povezao sa volonterima iz različitih zemalja, a volontiranje je dobilo i snažnu međunarodnu dimenziju. Kampovi su bili vezani za konkretne potrebe zajednice – uređivanje javnih površina, prostora za decu, školskih dvorišta i drugih lokaliteta – ali su istovremeno bili i mesta susreta, zajedničkog rada i interkulture razmene. Tokom godina organizovani su kampovi usmereni na ekologiju, uređenje prostora u zajednici i pripremu školskih objekata i dvorišta, ostavljajući vidljiv trag i u prostoru i u iskustvu učesnika.

Zeleni kamp 2015. predstavlja jedan od najvećih i najjasnije sačuvanih primera rada Volonterskog servisa u Obrenovcu. Kamp je okupio veliki broj volontera, odvijao se na više lokacija i zahtevao detaljnu organizaciju smeštaja, ishrane, prevoza, alata, rada u grupama i svakodnevne koordinacije na terenu. Sačuvani budžeti, satnice, info paketi, uputstva za lidere i izveštaji sa terena pokazuju obim te akcije i način na koji je servis funkcionisao u praksi. Važan deo lokalnog volontiranja činile su i brojne ad hoc i planske akcije u zajednici: čišćenje i uređenje prostora, pomoć u realizaciji radionica, festivala, turnira i drugih događaja, kao i aktivnosti koje su se razvijale kroz omladinske inicijative i programe podrške mladima. U tom smislu, volontiranje u Obrenovcu nije bilo vezano samo za velike programe, već i za svakodnevne potrebe zajednice i konkretne lokalne akcije.

Posebno mesto u hronici servisa imaju vanredne situacije u kojima su volonteri bili direktno uključeni u pomoć zajednici. Tokom poplava 2014. godine učestvovali su u čišćenju prostora, obnovi objekata, distribuciji pomoći i drugim poslovima podrške. Tokom pandemije COVID-19 bili su angažovani u pripremi i dostavi namirnica, lekova i higijenskih sredstava starijim i ugroženim sugrađanima. Slični oblici pomoći organizovani su i tokom snežnih padavina, kada su volonteri pružali podršku starijim građanima na kućnim adresama. U tim situacijama servis je funkcionisao i kao mehanizam brze mobilizacije zajednice.

Važan deo hronike servisa čini i razvoj Evropskog volonterskog servisa. Prva akreditacija za EVS dobijena je 2011. godine i odnosila se na slanje volontera. Obnova akreditacije usledila je 2015. godine, takođe za slanje volontera. Tokom 2016. i 2017. godine u Obrenovcu je na desetomesečnom EVS angažmanu boravila volonterka Karin Kernerova iz Slovačke, preko Mladih istraživača Srbije, kao prvi EVS volonter u Obrenovcu. Iskustvo tog programa bilo je važan korak u daljem razvoju servisa. Tokom 2017. godine Kancelarija za mlade dobija i akreditaciju za primanje volontera, čime Obrenovac postaje prva opština u Srbiji sa takvom akreditacijom. Time je EVS u Obrenovcu zaokružen kao program koji nije obuhvatao samo odlazak mladih u inostranstvo, već i dolazak međunarodnih volontera u lokalnu zajednicu. Kroz sve ove aktivnosti Volonterski servis u Obrenovcu razvijao se istovremeno kao lokalni sistem podrške, organizator vidljivih akcija u zajednici i veza sa međunarodnim programima volontiranja. Upravo spoj ta tri pravca čini okosnicu njegove hronike.

Uticaj na zajednicu

Volonterski servis u Obrenovcu ostavio je trag na više nivoa. Njegov značaj nije bio samo u broju realizovanih aktivnosti, već i u tome što je volontiranje postalo prepoznato kao konkretan način da se odgovori na potrebe zajednice i da se mladi uključe u život opštine. Jedan deo tog uticaja vidi se u radu sa osetljivim grupama. Kroz saradnju sa ustanovama i organizacijama koje rade sa decom i mladima sa smetnjama u razvoju, volontiranje je postalo deo šire podrške socijalnoj integraciji korisnika, njihovom uključivanju u aktivnosti i kvalitetnijem svakodnevnom životu. U tom segmentu servis je pokazao da volontiranje može imati kontinuitet i jasnu društvenu funkciju.

Uticaj servisa bio je vidljiv i u javnom prostoru. Kroz kampove, lokalne akcije i omladinske inicijative uređivani su školski prostori, javne površine, prostori za decu i drugi sadržaji važni za lokalnu zajednicu. Takve akcije nisu ostajale samo na simboličkom nivou, već su iza sebe ostavljale konkretne rezultate koje su građani mogli da vide i koriste. Važan rezultat rada servisa bilo je i aktiviranje mladih. Kroz lokalne programe, kampove i međunarodne programe volontiranja, mladi su dobijali prostor da preuzmu odgovornost, rade u timu, organizuju aktivnosti i učestvuju u rešavanju konkretnih problema. Za deo njih volontiranje je bilo prvo iskustvo ozbiljnijeg društvenog angažovanja, a za deo put ka daljem radu sa mladima, mobilnosti i međunarodnoj saradnji.

Međunarodna dimenzija servisa dodatno je proširila njegov uticaj. Kroz međunarodne kampove i EVS/Erasmus+ programe, Obrenovac je uspostavio veze sa partnerima i volonterima iz drugih zemalja, a lokalna zajednica dobijala je iskustvo rada i susreta u međunarodnom okruženju. Time je volontiranje u Obrenovcu dobilo i obrazovnu i interkulturnu vrednost, a mladima su otvorene nove mogućnosti za učenje, razmenu i razvoj. Poseban značaj servis je imao u kriznim situacijama. Tokom poplava, pandemije i drugih vanrednih okolnosti, volonteri su pokazali da servis može da funkcioniše i kao oslonac zajednice kada je pomoć najpotrebnija. U tim trenucima volontiranje nije bilo dodatna aktivnost, već direktna podrška građanima i potvrda da u zajednici postoji kapacitet za brzu mobilizaciju i solidarnost.

U celini, uticaj Volonterskog servisa u Obrenovcu ogleda se u tome što je tokom godina povezivao ljude, ustanove i programe oko konkretnih potreba zajednice i ostavljao rezultate koji su bili istovremeno društveni, obrazovni i praktični.

Volonterski servis danas i pogled unapred

Posle godina intenzivnog razvoja, Volonterski servis u Obrenovcu ušao je u period prekida kontinuiteta. Infrastruktura koja je ranije postojala, baza podataka, redovne obuke, koordinacija i digitalni alati, više nije ostala u punoj funkciji, a aktivnosti su se u jednom periodu odvijale više kroz pojedinačne inicijative nego kroz jedinstven sistem rada. Upravo to iskustvo pokazalo je koliko su za održivost servisa važni jasna organizaciona struktura, kontinuirana koordinacija i institucionalna podrška.

Istovremeno, iskustvo prethodnih godina nije nestalo. Sačuvani programi, dokumentacija, partnerstva i razvijena praksa rada predstavljaju osnov na kojoj je moguće ponovo uspostaviti servis. U tom smislu, današnji trenutak nije početak od nule, već faza obnove sistema koji već ima svoje iskustvo, prepoznatljivost i rezultate.

Pravac daljeg razvoja jasno je postavljen. On podrazumeva ponovno uspostavljanje koordinacije volontera, uređivanje oblasti volontiranja kroz lokalna dokumenta, obuke za novu generaciju koordinatora i mentora, kao i razvoj digitalnih alata za evidenciju, komunikaciju i praćenje angažovanja. Uz to, važan deo budućeg razvoja jeste i obnavljanje veza sa nacionalnim i međunarodnim mrežama, posebno sa Mladim istraživačima Srbije i evropskim programima volontiranja.

Važno mesto u tom novom ciklusu ima i povezivanje Volonterskog servisa sa budućim Omladinskim centrom u Obrenovcu. Time volontiranje ne bi bilo samo povremeni program ili projekat, već jedna od trajnih i vidljivih programskih linija rada sa mladima u lokalnoj zajednici. Takav pravac daje mogućnost da se iskustvo prethodnih petnaest godina ne posmatra samo kao istorija jednog programa, već kao osnova za njegovo savremeno i održivo ponovno uspostavljanje.

Zaključak

Petnaest godina volontiranja u Obrenovcu pokazuje da ovde nije nastajao samo niz akcija, već sistem koji je umeo da poveže ljude, ustanove i stvarne potrebe zajednice. Kroz lokalne programe, međunarodne kampove i evropske programe volontiranja, servis je stvarao prostor da se pomogne, nauči, preuzme odgovornost i ostavi konkretan trag.

Najveća vrednost Volonterskog servisa nije samo u onome što je urađeno, već u tome što je pokazao da zajednica može da se organizuje, da mladi mogu da budu nosioci promena i da volontiranje može da bude i korisno i održivo. Upravo zato ovaj pregled nije samo pogled unazad, već podsećanje da u Obrenovcu već postoje iskustvo, znanje i oslonac za novi ciklus razvoja.

Volonterski servis u Obrenovcu ima prošlost na koju može da se osloni i budućnost koju vredi graditi.

Kancelarija za mlade Obrenovac
Miloša Obrenovića 117
www.mladi.obrenovac.rs

